

Seitdeenä, 22. September (4. Oktober)

1873.

Massa par gaddu: Rabjas weests 1 rubl., passet nanda 60 lap.

R a h d i t a j s.

Ceßchemmes sinnaß. No Ribgas: jauni basnizas dr. liffumi, — pahr tohleri. No Pehrnowas aprinta: pahr meitu skoblu. No Pehterburgas: baschadas sinnaß no Ribwas. No Doeffas: pahr leelu truhzibu.

Ahrsemmes sinnaß. No Wabzijas: pahr Stolljas lehnina weefochanoh. No Parishes: Wasbna drozesse. No Franzjas: pahr waldischanas ribbinaschanu. No Rohmas: Italeechu preels, — pahwestreetsu hdbbeles. No Spanijas: pahr dumpochanohs. No Persijas: schahka pirmahs raises pahnahsadamam. No Seemet-Amerikas: pahr bankrotehm.

Saunafahs sinnaß.

Swedtlu runna. Woreni dsepreji. Stahstinsch. Wisspahriga Latu. dferdaschanas swedtku.

Pceiliffumä. Komets. Dimi zelt. Graudi un seedi.

Ceßchemmes sinnaß.

No Ribgas. Ribgas pilssehtai taggad fagahdabs jauni basnizas draudschu liffumi, kas schinnis deenäs pilssehtas-birgerschaftei preelschä lassiti un tilfuschti peenemti. — Us preelschu pahr to dohsim skaidrakas sinnaß.

Pahr tohlera-febrgu të Ribgä isdobtas schahdas sinnaß. 11tä September palikka ahrsteschanä 26 skimneeki; libes 18tu Septbr. eestrga wehl 18. No scheem wisseem isweffetajahs 10, nomirra 5 un wehl us preelschu palikka ahrsteschanä 29.

No Pehrnowas aprinka. Tai Iggaunu draudsë, to Wabziski nosanz „Oberpahlen“ un iggauniski „Pöltfama“, pee draudses-skoblas irr arr eetaifita meitu-skobla, kur pehrnä gaddä mahzjuschahs 25 meitenes, lai gan ruhme tur effoht preelsch 50 meitahm. Par skoblotajem të effoht weena skoblotaja, weens ihpaschs skoblotajis un arri drau-

dses-skoblotajis un schim draudses-skoblotajam irr ta pahrwaldischanu pahr wiffu to skoblas mahju. Tai mahjä effoht wisseem deesgan ruhmes preelsch mahzischanahs un preelsch dshwofchanas. Puifehneem täpat tä meitenehm irr faws ihpaschs lehtis preelsch ehdeena wahrishchanas un fildischanas un malka teef dohta; täpat arr gukkamas istabas ihpaschi un peeleekamas ruhmes. Kas wiffu zauru gaddu eet skoblä, malka 8 un kas pa seemu ween, 5 rubtus. Tizibas mahziba teef abbejeem reisä mahzita skoblas-mahjas leelajä istakä un prohti, iggauniskä wallodä; skoblä teem mahza arri wahz un freewu wallodas un meitenehm wehl ihpaschi mahza rohkas darbus un fainneeziabas darrishchanas. Schinni skoblä, kas deesgan leela un plascha, teef usnemti behrni ne til ween no paschu draudses, bet arri no zittahm.

No Pehterburgas. Kahdai ahrsemmes awisei nohluschas sinnaß no Ribwas, to Ribweeschi dohmajohht un runnajohht pahr to pagahjuschu farru ar Kreeweem. Wiffi laudis tur melsohht: Karra eemelis effoht bijis schahds. Preelsch kahdeem 16 gaddeem atpalkat Ribweeschu dumpineeki effoht nokahwuschti farwu kahna Abdullah — tä toreis effoht daudstnahts. Bet kahnam laimigi effoht isdeweess aiskbehgt pee Kreeweem, fur wiasch tublin eestahjees farra-beenestä un peenehmis to wahrdu Kaufmann. Kreewijas kahns winnu eemiblejis, to eezehlis par generali un tam nu wehlejis ar leelu pulku farrawihru nahht un pee faweem eenaidneekeem Somudeem atreebtees. Sinnams, wiasch pee tam wiffu kahna walsti usnehmis, jo tä waljadsejis, bet ar Ribweescheem tal dshwojis tä draugs un ne tä us-

warretajs; bet Somudus isnihzinajis un pee teem atreebees tà, là tee pelnijufchi. Breekschlaiikà, eefam Kreewi tur aishajufchi un eefam sinnajufchi, là Abdullah tas karrà-waddons, runnajufchi zittadi. Loreis winni ne mas newarrejufchi eedohmaht, là kahda tauta buhtu til spehzigà, kas warretu Kihweefchus pahwarreht. Kad Kreewi jau bijufchituhwumà, tad Kihwas kahns no kahda Samarlandas eedshwotaja dabbujis wehstnizi, zaur fo tam stabsta, là Kreewi jau nahfoht us winneem, bet lai pah teem nelo nebedajohht, jo to Kreewu ne-effoht wis dauds; pa desmit kameeem tik weenam pascham effoht riktigs salbats wirsù un us teem zitteem effoht tee salbati tik no luppatahm taistitas, lelles, kas lai gan arr kustoteles, tomehr effoht nedshwi; tahdi paschi Kreewi effoht arri us teem sirgeem. Bil pateefibas schai sinnai klast, to Kihweefchi pehzal dabbuja redseht. Tapat arr ta wiltiga sinna winneem bij par apmeerinaschanu, là tas generalis Kaufmann ne-effoht wis Kreews, bet muselmannis un wehl winnu paschu zitt'reisejs mihtais kahns Abdullah.

— No Kihwas kahna awises wehl sinno tà: Behz pabeigta karrà, kad Kreewu waldischana kahnam usspeeda wiffus wehrgus atlaist un apsohliht, nelad wairs wehrgus turreht, pirkt, woi pahrdohht, tad 11tà Juli f. g. kahns Persijas schabtam raktijis schabdu wehstnizi: „Tam wissaugstaki gohdajamam, wissaugstaki eezeltam, wissu-gubrakam kalijam, draudsibai ustizzigs buhdams, muhsu labprahsigam draugam pilnam schehlastibas. Muhsu draudstiga rakka pirmas wahrs irr sweizinaschana. Tad: lai Tawa tibra un ustizzama dwehfele dabbu sinnaht, là es, paldees Deewam! esmu weffels un là es wehlohs, lai Tu to sinni. Kad Tu lohiti stiprà draudsibà stahwi ar ta leela Keisera — fo lai Deews usturra, — weetneeku un wirs-generaleem, tad arri es gribbu ar Lewi draudsibu turreht. Kai nu tas notittu, tad mehs wisseem Laweem pawalstneekem, kas jau ilgatu laiku te atrohdahs, effam brihwibu dahwinajufchi un teem atwehlejufchi, woi schè palikt, jeb aiseet, tur winneem pascheem tihl. Mehs effam preefsch wisseem nahameem laikeem aisteegufchi wehrgus pirkt un pahrdohht. Bet tadeht, là tannis zekòs no mums libds Sums truhst dserrams uhdens, tad mehs tohs Lawus pawalstneekus, kas wehlahs us sawu tehwasemmi atpalka eet, fustifim par 400 libds 500 weenà reisà. Pirmo pulku pawadda Mallah Hussein, kam mehs ustizzamees un tam effam pawehlejufchi, kad Lawus pawalstneekus buhs mahjäs pahrwaddijis, apwajzajt pah Lawu weffelibu un to mums sinnamu darriht.“ — Reds kahds draudsigis un schehligis palizzis Kihwas kahns, kad Kreewi winnam to mahzijufchi; agral to nebij saprattis.

No Odeffas. Lai warretu labbaki saprast, kahdà truhzibà laudis krittufchi walsts deenwidbus pussè zaur to, là ne kas nam pa-audsis, tad schè

Odeffas awise stabsta behdigu notikkumu. 2trà August beenà kahds semneeks us Odeffas tirgu bij atweddis putnus pahrdohschanai un libds panehmis 6 sawus paschus behrnus, puifenus un meitenes un ruhltas affaras raubadams, garram-eebamus zilwekus luhbsa, lai schohs wianna behrnus par apgehrbu un pahritku, kad arri us nahlamu seemu ween, deenestà nemmoht. Turklacht wiasch wehl fazzija, là us wianna laukeem neweens graudinsch labbibas un arri neweens falms ne-effoht usaudsis.

Uhrsemmes sinas.

No Wahzijas. Wahzija taggad sawas weefibas pabeiguse, jo schinni wassarà to apmelleja diwi leeli weefi, là Persijas schahs un Italijas kchninsch Wiktors Emanuels. Schpaschi schis ohtrais weefis teem wehrtis un ar scho kadraudsibu Europa drihsal warr zerreht us meera laikeem. Taphez arr awises scho notikkumu arween pahrunna un pahroleel un tapat schè Wahzija, là arri Italija pah to preezajahs. Tad nu gan Wahzija taggad sawas politikas deht warretu pilnà meerà buht, ja nemeeru nedarritu tee wihrt, kas teizahs tee ihstena Meera-leelunga weetneeki buht. Schèe nepeelaidigee wihrti irr tee garrigee tehwi, kas eeraddufchi tik ween pawehleht un ne wis klausht. Lassitaji jau deesgan irr dsirdejufchi un lassijufchi, là garrigeeke to ween gribb peenemt un atsiht par paklausamu liffumu, kas nah no Rohmas. Bet no Rohmas nah tahdi liffumi, là teem paklausidami, paleel sawas paschas semmes ihstena waldischanai prettineeki. Zaur to nu taggad wiffas mallas Wahzija leelais kihwis starp laizigu waldischanu un starp garrigeekeem. Ir starp garrigeekeem pascheem irr sribdes un schetfchanas; jo daschi Rohmas liffumus nepeenemdami, palikufchi pee agrateem tizzibas liffumeem un nosauzahs par wezzattokeem. Schèe wezzatoki nu arr paschi few bistapu eezehlufchi, fo gan ne pahwestis, bet laiziga waldischana apstiprinajuse un teem pascheem sawas pastahwigas draudses, kas gribb istikt bes pahwesta un bes wianna jaunajeem haufteem. Waldischana arr wairs ne fo negaida, bet tohs pahwestneekus, kas winnas liffumeem pretti darra, sohda là tee pelnijufchi. Sinnams, strahpi neweens nepeenemm labbà prahtà un apstrahpeteem arr parteja leela, kas sohbus ween trinn, un tadeht ja-dohma, là abbas partejas warr reis zeltees kahjäs un eet spehtoteles. Bet mehs no firds wehla-mees, là tà nenahktu wis un là wiffas leetas is-schirtohs meera padohmà.

No Parihses awises sinno, là 6tà Oktober beenà eefahlschoht marschalli Baschnu teefahht un tas tadeht jau effoht aishwestis zittà zeetumà. Schinni prozesse nahlschoht klaijumà ta blehdiba, fo Baschns ar Bismarku lohpa strahdajufchi deht Mezzes. Bismarks ar wiffadeem wiltigeem stikkeem effoht melles Baschnu peerunnahht us farunnaschanohs un derreschanu, là là laiks, tur wajadsejis lautees,

aishgahjis pa tuffchu ween un pa tam wiinu warrenai armijai peenahjis babs, — kà tas wiis jau agraf bijis aprehinabes un tad nu sinnams, ka waijadsejis padobtees. Wiisu to blehdibu ta prozesse flaidri neffischocht gaismä un zaur to tad Wahzu armijas leela flama dauds tiffchoht pamafinata.

No Franzijas. Franzija nu panahkuse to, us to til ilgi gaidijuse, prohti, ka Wahzijas karrapulli no wiinu semmes pagallam isgahjuschi un aishgahjuschi. Lai gan taggad leelatee eenaidneeki Wahzijai palikkuschi, tomehr ne-eebrohchinajabs pee wiinu aiseeschanas ne kahdu nepatihkamu trohskni darricht, jo wiinu paschu waldischana zeeti us to raubstija, bihdamabs, ka atkal no jauna nenahktu kahda strihdè, par to — tè pat tuwumä buhdami — Wahzeeschi warretu tohs atkal eefahkt brihdinaht. Deesgan ilgi tee jau bijuschi wiinneem par lungeem, nu reis no teem wakkä, kahda ta falda juschana! — Bet to tad nu Franzija dohma darricht? Wahzsemmei atreebt un sawu agrafaju laupijumu Elfasi un Lotrinu atkal laupibt? — to, sinnams, newarretu gan atstahst nedarritu, tuhlin kluptu tai atkal farròs eelschä, bet tas wehl ne-eet. Wehl pascheem mahjä leels darbs preekschä, prohti, pastahwigu waldischanu nodibbinaht. Bet kà nu schinni leetä kluht weenprahtibä, to paschi wehl newarr faprasht un neweena parteja negribb no sawahm teefbahm atkahptees un ohtrai padobtees. Weena parteja gribb palikt pee republikas waldischanas un ohtra parteja zihnabs un gahda par lehnisti un gribb Schambora grafu — no wezzabs Barbonu zilts — par lehninu zelt. Schai lehnina partijai peekriht arri wiissi garrigneeki, jo wiinni zerre, ka schis lehninsch, wiinu draugs buhdams, ar Franzijas spehtu eetu Stalijai wirsä, lehninu no Rohmas isdshitu un gahdatu, ka pahwestam atkal teef rohkä sawa semme un laiziga waldischana. Daschas sinmas arri stahsta, ka schi parteja warroht zerreht drihsal pee sawa mehrtä till ne kà tahs zittas, — lai gan neweena naw sawu zerribu atmettuse.

No Rohmas. Rohmneeki gawile, ka wiinu lehninsch Wiktors Emanuels til brangi un draudsigi tizzis usnems Berlinè no Wahzeescheem un no Wahzijas keisera. Kad telegraf tahs deenas wakkärä Rohmä pahneffa to sinnu, zil jauki lehninsch Berlinè fanemts, tad Rohmeeschi wais newarreja walдитеes no preeka un karramusihkis us Kolonna platscha spehleja Pruhshu tantas-dseefmu, — to waijadseja trihs reijas spehleht un pehzak atkal Stalijas lehnina marschu. Tad kauschu pulks gahjis us ta platscha, kur Wahzijas wehstneeka pils stahw, tur turrejuschi runnas un beigäs arween kleguschi: „Lai dshwo Wahzija, Wahzu keiseris, Bismarks ic, fabeedroschanabs ar Wahziju!“ — Tad atkal gahjuschi pee Austrijas wehstneeka un tur kleguschi: „Lai dshwo Austrija un keiseris Franzis.“ Pehdigi

tai paschä wakkärä Rohmas birgermeisters pa telegrafu Rohmneeku pateizibu par lehnina labbu usnemshannu laibis us Berlini. — Taggad Staleescheem mihtakabs runnas effoht til pahre to beedribu ar Wahziju, zaur to tee juhtabs drohschi, ka Franzija wais til lehti ne-eebrohmaschotees wis, Stalijai usbrukt. Kad lehninsch Wiktors Emanuels us mahjahm reisodams eebranza sawä wezzä galwas pilssehtä Turinä, tad laudis ais leela preeka ne sinnaja zil deesgan flanni tam usgawilleht un kà to fanemt. Ministeru presidenti Minghetti laudis lihbs schim mas to parehkinajusch; bet taggad, kad winsch to isdarrijis, ka lehninsch tahdä draudsihä tizzis ar Wahziju, tad ministeris us reis palizzis par to labbako wihru, to nu arr gauscham zeent. Staleeschi scho fabeedroschanohs ar Wahziju, turra par sawu leelako laimi.

— Kad tam pretti apstattam Rohmas ohtru wal dineeku pahwestu un wiinna partejneelus, tad tè atkal wiis parahdabs ohtradi. Starp scheem bij pawiffam zittabs rehrens notaishts. Wiisa kattoliba us to zenschabs, ka lai Franzija tiftu par lehninu grafhs Schambohr, no ka zerre, ka tas tuhlin gahdaschoht pahre to, ka pahwesteem teef atpaktat sawa laiziga walbiba. Tadeht ar pahwesta sinnu Parihses erzbiskaps Guiberts bij farakstijis sawu ganna-wehstnizi, kas ihstenti gan jau Rohmä fashtraadata un erzbiskapam til waijadsejis sawu wahrdu parakstih, to eefahktumä gan drihs negribbejis wis darricht; bet tad bij parakstita, tad pahwestis pahre to preezajees, un isteizis, ka erzbiskaps dabbuschoht paschu pirmo kardi, nala gohdu, kas huhshocht isdohdams. Schinni rakstä arri tas effoht bijis nospreests, ka nahkamä laikä Stalijai waijagohht atdohht pahwestam neween wiinna agrafajas semmes, bet par drohschibu wehl peehocht kluht weenu apwainotu pilssehtu, zittabeli jeb krepostu. Tas wiis nu kà jauki skanneja un patlabban jau gribbejuschi scho ganna-wehstnizi islaist laudis, — tè kà pats nelabbais, atkann ta sinna, ka lehninsch Wiktors Emanuels reijo us Wiini un us Berlini, ar Wahziju beedribu zelt. No tad nu? Nu wiis aprehkins welti! Nu gribb usteept, ka tahda „ganna-wehstnize“ ne mas ne-effoht rakstita; bet irr atkal, kas tam pretti zekahs un fakta, ka neween tahda „ganna-wehstnize“ rakstita, bet ka Schambora grafhs, kas laikam arr to jau laffijis, Parihses erzbiskapam labbu laimi wehlejis par to islaistu „ganna-wehstnizi“ un — laikam arr us to apfoblitu kardinala zeppuri.

No Spanijas. Spaneeschi zerre, ka labbati eeschocht waldischanai ar to, ka effoht atkal isdewuse zeeschus karralikkumas; jo lihbs schim karral-wihri itt kà bes wisseem likkumeem buhdami, darrija kà paschi gribbeja un eedschwotajeem no waldischanas karral-spehta tapat bij jabihstabs, kà no dumpineeschem. Tomehr wehl neko flaidri newarr fazzihht, us furru puffi labbati isdohdabs. Dumpineeki ar saweem 2

fuggem nefenn usmahfufchees Alifantei un to hombardeerejuschi. Pa 7 stundahm eefchawufchi 500 kumbas pilsehtâ, kurru zittas bijufchas ar petroleumu pilbitas. Leelu pohstu tee schaweni gan parrijuschi, bet no pilsehtas arri teem gabhts pretti tâ, ka dumpineeku fuggi fahfufchi degt un teem bijis jowellahs atpaktat. Zittu walstu fuggi, kas tē bij, winnu kibâ neemaifjahs, bet atlahpahs no lahjahm.

No Persijas. Schahkam sawâ semmē pahrahtufcham nepatikhama sianna bij jasanemm pee paschahm rohbeschahm, Rescht pilsehtâ. Dofchi no winna pawaddoneem, kâ arri tee printfschi, ministeri un preesteri Teheranâ pagehrejufchi, lai leelwesiri atlaischoht no ammata, zittadi winni wiffi sawas weetas atstahchoht. Schahks pawiffam negribbejis to darriht, apleezinadams, ka leelwesirs winnam effoht wiffadi ustizzams. Leelwesirs arri pats tad pastahweja, lai winnu atlaischoht, kaut gan winsch neapfinnotees zittu to darrijis, ka til ween kas semmei par labbu. Schahkam negribboscham bij nu jadarra tâ, kâ no abbahm puffedem pagehreja. Bet taf ilgi to tâ newarredams pazeest, winsch no zetta peejus no teem nemeerigeem printfscheem fubtija preefschâ us Teheranu, teem prettineeem siannoht, ka, ja winni sawâs wetâs palifschchoht kâ bijufchi, winneem tilfchoht peedohts, bet ja ne, tad tohs ar nahwi fohdichchoht. Pa tam leelwesirs atkal palifka sawâ ammatâ. Nebij ilgi, ka Schahks atkal dabuja sinnu no Teheranas, kas us to pastahweja, lai leelwesiru atlaisch, zittadi dumpis iszelschotees. Schahkam nu gan wajadseja to atlaist; bet winsch to tad eezebla par Reschtas gubernatori un zitti, kas schahku flaidri pahrsinn, zerre, ka leelwesirs ar laiku atkal tilfchoht sawâ wezzâ ammatâ eezehts.

No Seemel-Amerikas. Sau preefsch kahdahm pahri neddetahm no turrenes pahri wiffu pasauli isgahsahs tahda sinna, ka Nujorkâ pahris tee leelakee fantori bankrottē krittufchi un sawas durris aisdarrijuschi. Tahda sinna kâ bahrgs sibbena spebreens isbeedeja neween tur Amerilâ, bet arri Ciropâ dauf leelus lohpmannus, kam ar schahdeem andeles kantoreem lohpa darrifchanas un dauf lohpmanni nostahjabs sawâs darrifchanâs arri zittâs pilsehtâs un zittâs semmēs, zaur to wiffur leela fajufschana iszehlfufchs, — ihpaschi Nujorkâ, tur wiffas darrifchanas gukfoht meerâ. Pa starpahm gon daufsinaja, ka palihdsiba effoht gaddijufchs un andeles zetschs atkal eetaitfhts, un fahfoht labbaki eet, bet tahs sinnas wehl naw tizzamas. Bour schahdahm bankrotehm dauf baggati wihri paleef par tufschineeem un katris, kas sawu nopelnu pee tahdeem bewis us augteem, sawu masumianu lihds paspehle.

Jannafahs sinnas.

No Berlines, 20tâ Septbr. (2 Oktbr.) Tas erzbisfaps Ledochowski notefahs par sawa pretti-turrefchanohs waldischanas liffumeem tâ, ka tam 200 dahlderi strahpes

jamaffa, fo, ja pats labbâ prahâ nemaffahs, atnems no winna lohnes.

See Sidfubnes 15tas Septbr. waffarâ pullst. 10 diwi waggona rindas fahfufschahs lohpa, see ka trihs waddoni dabuja gallu un no reisneeeem arri zitti tiffufchi eewainoti.

Kahds wahds par sweijneezibu.

Katris, kam tautas garriga attihstiba un isglichtiba ruby, buhs gan atflahrtis, ka ar to til tad labbi weizahs un us preefschu eet, kad laizigu mantu trubziba tur neleef schefhrstus zetta. Kâ laiziga manta irr pirmâis eerohzis, zaur fo ween til tautai warr isdohtees pee garrigas mantas titt, to neweens newarrehs leegt. Waj naw gan redsehts, ka draudse, fo laizigu mantu trubkums nespaida, itt rascheni us lauka strahda, fur turpretti ohtra, kas trubkumâ un nabbadfibâ dshwo, pat ir ne dohmaht us tam newarr. To atfiddami nu dofchi mahziti, garrâ attihstitti un isglichtoti tautas behli un draugi jau gan fahfufchi par to ruhpetees un gahdaht, ka tautas mantas jeb peknaas awoti paliftu jo deenas jo augligi un wairaf pee-eijami. Kahdâ wihse un ihpaschi par furreem peknaas awoteem tee ruhpejahs, par to runnâht naw manna raksteena noluhfs. Schoreif gribbu tillai par weenu tahdu peknaas awotu runnâht, kas, kâ man leelahs, waj nu pawiffam par newehrtigu jeb maswehrtigu teef usflattihfs, waj arri par tahdu, pee ka naw ne kas darrams jeb labbojams. Schis tahds peknaas awots irr — sweijneeziba.

Kâ par sweijneezibas pastahwibu un selfchanu nebuhtu wehrtis kaut kâ ruhpetees un gahdaht, to nettizzu; tâpat, ja kahds dohmatu, ka pee sweijneezibas nekâs naw labbojams, tad tas ne til nebuhtu tizzams. Apflattifim schis abbas puffes drufku tuwat.

Mehs Latweefchi dshwojam Laltijas juhâs pafkrastē, tadeht arri pehz taisnibas muhsu semmi par Baltiju behwe. Tē dshwodami nu neturram wis rohkas flehpi, bet dohdamees deenu pehz deenas un gaddu pehz gadda us augfchu sawus tihflus ismest, kâ to arri kahda no muhsu mihlahm tautas dseefmahm leezina, tâ fazzidama: „Es redseju juhânaî trihs sweijneelus sweijojam u. t. pr.“ No pat Palangas*) ap wiffu Dundagas raggu pa Nihgas juhâs eelohku lihds straujai Sallazei sweijneeku laiwinas us puttodameem juhâs witaeem lihgojahs. Buhs gan jau kreetna tauteefchu daffa, kas is schis baltas mahmulinas dselmehm sawu usturru un labklahschanohs dsennahs eeguht. Bet waj tad nu til ween kâ juhmalneeki sweijneezibu lohpi? Nē! Schi patte mahmulina laifch sawu swehtibu wehl dsiffaki semmē eefschâ. Sallaze, Gauja, Daugawa, Leeluppe un Wenta kâ pallaufigas kalpones lihfschu lohfschu tezzedamas, dascha no tahm pa fimtahm werstehm, semmes eemihneelus ar sawas dahwanahm, prohti wiffadahm siwim apdahwina. Kur tad

*) Klaitphda.

nu paleef wehl tee fennâ pagahjibâ ar teifahm ap-
teikti, ar dfeefmahm apdfeebati eseri? Waj tee glu-
schi tuffschi kâ kahdi purra-dihkt pa muhsu tehwijas
eeleijahm wilnojahs? Nê, teescham ne! Arri tee
sweijneeku laiwinas fawâ flehpi aulle. Waj tē nu
gan naw beesgan gaischi rebsams, ka sweijneeziba
muhsu mihtâ Latwijâ stahw leelâ swarrâ un ka par
winnaas pastahwibu un selfchanu gan wehrts ruh-
petees?

Bet nu nahf ohtra puffed, tur japraffa, waj par sweij-
neezibu irr arri kas to ruhpetees, jeb riktigali fat-
kocht, waj pee winnaas irr kas pahrlabbojams? Tē
nu daschs warrbuht fahktu dohmah: rakstijajs grib-
boht tihri sweijneezibu ar semkohpibu falihdſinah, ka
tas pehz pahrlabboschanas praffa. Sinnams,
semkohpibâ nu gan pahrlabboschanas wajadseja, ta-
deht, ka ta ar dabbas likkumeem zeta sakarrâ stah-
wedama semkohpi speesch teem pallausiht, un ja nu
tas to nebarra, tad beesgan ahtri teef par fawu ne-
klaufibu fohdihst. Dihdſ schim wezzâ tumfiba dſih-
wodami tee no dabbas likkumeem nelo nesinnaja,
kadeht tad arri winnu semkohpiba gluschi pa nezektu
gabja; bet kad nu sinnatnibas gaisma teem ihstu,
labbafu zektu rahda, tad sinnams naw nemas arri
wairs jakawejahs, to taggad pahrlabbodami zittadi
eegrohſiht. Bet tur pretti pee sweijneezibas tas glu-
schi ohtradi; us winnaas lauka naw ne kahda ih-
pascha raschoschana dohmajama, tur dabbas likkums
pats eelsch un zaur sewi strahda. Siwis uhdenâ
waiftojahs un aug, un sweijneeks tahs sweijo. Ja
nu patte sweijoschanas metode (wihse) laul kâ pah-
labbojama, tad to neweens zits labbaki neprattihſ,
kâ sweijneeks pats, kas zaur daudſ gaddeem ismeh-
ginajis un gan buhs noſtahrts, kâ baggatahſ lohms
wellams.

Schahdam dohmatajam buhtu gandrihſ tairniba,
ja weenas isdeldejamas nelahrtibas faunums tē starpâ
nemaſitohs. Tas teikums „Siwis uhdenâ waifto-
jahs un aug, un sweijneeks tahs sweijo“ buhtu tihri
riktigi, ja tiktai pee ta ohtra teikuma „kâ baggatahſ
lohms wellams“ nebuhtu neschehligi leela waina us-
eetama. Sinnaschanas, kâ baggatahſ lohms wel-
lams, sweijneekam gan netruhſt, kâ to beesgan fihſt
esmu eewehrojis, laut tih ween ta nelaimē turklaht
nenahktu, ka pehz baggatahſ lohma dſihdamees pats
ſcho fawu pelnas awotu ne-iffizzinatu. Kâ tas no-
teef, to tuhliht peerahdſchu. Peerahdidams ne-ais-
kerſchu jeb ne-aisnemſchu ne juhrmallneekus nedſ
arri zittus neekus, bet mannim itt turou poſihſtamus
mihtus Salleneekus. Wiſſepahrigas peerahdſchanas
newarru doht, jo preelſch tam mau truhſt ſtaidras
ſinnas; tomehr zerru, ka tautas labklaſchanas miht-
lotaji par to kluffu nezeetihs, ja tur zittur arri ſchi
pelnas awotu isſizzinachana buhs mannama.

Sallas draudſe irr, kâ jau winnaas wahrda no-
ſihme to parahda, wiſſaplahrt no uhdeneem aproh-
beſchota, tâ ka tiktai pats winnaas ſeemela-rihtu gals

ar faufu ſemmi ſaieefahs. Wiſſgarram gar ſeemela-
waktara un waktaru puffi wezza Leel-uppe winnaas
pa daktai baltas ſmilts, pa daktai ſaktas ſahles kra-
ſtus ar ſaweem witneem apſtallo. Dhtra puffē
Leel-uppes teescham pretti, Babbit eſers ar naſchteem
un needrehm pee-audſis zauru waſſaru kâ leels rudſu-
lauks itt lepni lihgojahs. Kad nu Salleneeki til
baggati ar uhdeneem, tad ſinnams, ka tee arri itt
nopeetni ar sweijneezibas kohpſchanu publejahs. Tas
wiſſ nu buhtu gauſchi jauſt un labbi, kad tiktai
tee weeus ais ohtra pehz baggateem lohmeem dſih-
damees neshahktu itt haddigi wiſſas maſatahs ſro-
tinahs isſweijohſt. Tee pirnee, kas ſchah leelâ wiſſ-
wairaf grehlo, irr tee waſſeneeki, kas us fawu rohlu
nomettuſchees dſihwo. Tee, waj nu newiſſſchodami
pa waſſaru pee lauku darbeem ſtrahdaht, jeb warr-
buht leelakas pelnas kahrodami, ſadohdahs pa trihs
waj ſſchetri kohpâ un tairfa to tâ noſauttu „waſſa-
ras-waddu.“ Schis „waſſaras-waddus“ teef nu
til aſks*) tairſihts, ka patte wiſſmaſata wihſite tur
newarr zauri tikt. Ar to tee nu sweijo wiſſu zauru
waſſaru. Kas par to, ka maſas ſiwtnahs ſaweijo!
Dubbultōs un Majorōs nopirſ pat waj ſtaggari.
Reiſ ruddens laikâ pats ar ſawahm azzim redſeju,
ka tee pubreem maſu aſſariſchu un plizziſchu iswil-
kuſchi, zuktas ar teem barroja!! Pateef, ſchau-
ſchalahs zaur kauleem ſfreiſ, tahdu waiflas ispoſti-
ſchanu redſohſt. Ja nu teem praffa, kapehz tahdas
maſas ſiwtnahs til breeſmigi isſweijo, tad dabbu par
atbildi: „Waj tad mehſ ween tahs isaudſinaſim?
Ja wiſſi zitti tahdas nesweijotu, tad arri mehſ to
nedarritu.“ Schis weenigs teikums jau itt gaischi
leezina, ka tiktai augſtas waldivas likkums tahdu
waiflas poſtiſchanu ſpehtu apturreht.

Kâ nu tas noteef ar to waſſaras ſweiju, tâpat
gandrihſ arri ar wiſſeem zitteem ſweijeem. Seemâ
ar leelajeem kurweem ſtrahda tahdus paſchus poſta
darbus. Tur daudſreiſ dabbu ar ſchehlumu redſeht,
ka maſas lihbazinas, kas newis daudſ leelakas tâ
renges, tih leeliſti teef poſtitas, ka winnu pulks tih
ar leeleem tohwereem mehrojams. Tâpat gabja ag-
raſi arri ar karuſahm, kas tiktai pa nahrtus-laitu
ſweijojamas, jo zittadi tahs ne kahdi naw dabbuja-
mas. Tahs tilla tad pa puſſ laimahm is Babbit
eſera mallâ weſtas, kurru pulkâ leelaka daktâ ne
diwu pirſtu plattumâ nebij. Ar karuſu waiflas
ispoſtiſchanu ahtri tilla gallâ, tadeht ka tahs irr
tahdas eſera ſiwis, kas turpat waiftojahs, aug un
tohp noſweijotas. Buhs jau kahdi trihs gaddi
pagahjuſchi, kamehr no ta ſweija naw wairs ne
neeka. Zaur un zauri nemmoht pee itt wiſſahm
ſiwu ſlakſahm kahdas tih tur atrohdamas, leeliſta
waiflas poſtiſchana teef paſtrahdata. Un kâ tas
nu Salleneekōs noteef, tâ mau rahdahs, arri zittur.
Ja kahds par to gribbetu pahrlleezinatees, waj tas

*) Sweijneeki noſauz latras ſpailēs azzu maſamun un leelumun
par aſtumun un ſtaidrumun.

teescham teefa, tas lai useet fahdu reij Nihgã us stou-tirgu, tur ne til ween Salleneeku, bet arri zittu sweijotas flwis teef pahrdohas, tur tam itt gaischa peerahdischana un apleezinaschana par to flubs rohka.

(Us preefschu boigums.)

Swehtku runna,

runnata no P. Munana tai 30ta August 1873 Kursenneeku dšimts-buhšchanas nozelschanas deenã.

Seenigi kungi, mihli swehtneeki!

Schi deena — Keisera deena, schi deena — Kursenneeku swehtku deena un warr no winnas ar pilnu taisnibu teitt, ka ta wiffã plattã pasaulã zittur ne tur til dauds swehtku jaufmu nefameeno, ka ihpafchi Kursemmẽ. Wifs kas swehtis, dahrgs, mihfsch zilwelam — tas schi deenã atskann. Deewam tehnam mehs pateizibas uppurus neffam par Wiina waddischanu; muhsu skungam un Keiseram, muhsu augstam Krohna-mantineekam, mehs, Wiinu wahrda deenã, fawu neschaubigu utizizibu un pawalstneeku mihlestibu no jauna isteizam; mehs gohdajam to garru, kas zilwezibu gallã us ihstu brihwestibu weed; mehs swehtijam dšimtsbuhšchanas nozelschana Kursemmẽ, brihwestibas, faweenoschanas swehtkus.

Ar Keisera Aleksandra I dšimtsbuhšchanas nozelschana, ar Keisera Aleksandra II dohtu liffumu par paschwaldibu til bauflis; „Pahrbaudait wiffu un to kas labs, to paturrat,“ warreja sawã spehka eestahtees. Katram zilwelam, kas zilwefa wahrdu gribb nest, neween taisniba, bet ar peenahziba, ihpafchi brihwestibas swehtku deenã, praftitees un rehkinu doht: kahds labbums panahfts, pehz ka jadsennahs?

No heidsamã laifã tahdi notiffumi mums jo swarrigi:

Nihgas wispahrigi dšeedaschanas swehtki ar fsholotaju un semtohpju fapulzi.

Ta atfischana, ka zaur garra apfohpšchanu arri laiziga labflahšchanahs panahfama, ka ar laizigu labflahšchanahs garra apfohpšchana pawairosees, ka nau eefpehjamã tahdu mihntes buhšchanu schirt, ka tapehz kauschu garra apfohpšchana irr weens un tas pats ar tautas usfelfschanu, ar peenemšchanahs wiffã labbumã, ar spehtu, ar stiprunu, — schi atfischana jo deenas jo wairaf isplattahs. Bet kad nu ihsta brihwestiba til faweenã ar faprahtibu un garra apgaifmoschana dohmajama, kad garra apgaifmoschana ihpafchi zaur fsholahm panahfama, tad wairaschana mums wirsa speeschahs, ka stahw ar muhsu fsholahm? Us dšeedaschanas swehtkeem Nihgã arri Latweeschu fsholotaji no Widsemmes un Kursemmes fapulzejahs, fawis peedšhw-jumus fsholas leetas, eewehrotus truhumus, nekawejamas wajadšibas, isteidami. Widsemneeki fuhdschahs, ko fsholas mehretis wehl nebuht ne-effoht panahfts un Kursemmes fsholas buhšchana israhdiyahs til wahja prettim Widsemmes fsholas buhšchanai, ka klaustajus flaidri schelabas pahrešma. Tiffa wehleschanahs isteiffa, lai atkanschana dohtu latrã gaddã wispahrigas fsholotaju fapulzes noturereht. No Kursemmes rakta Latweeschu awises, ka starpiba starp Widsemmes un Kursemmes fsholas buhšchanu til leela ka no tahdahm wispahrigahm fsholotaju fapulzehm nefahdi, augst ne-effoht gaidami. Bet woi atfischana nau leels fohls us preefschu, woi fsholotaju fapulze Nihgã nau pee atfischanas weduse, ka Kursemmẽ ar fsholas buhšchanu wehl fohti wahji eet! Lai ta atfischana arr ruhfta, bet newarr leegt, ka weffeliga. Brihwestiba bes fsholahm, bes garra apfohpšchanas, til tulfes wahrds; tapehz katram ar wiffu sawu prahtu us fsholu felfschanu jagahda; jo fsholu felfschana weens un tas pats ar wiffas tautas felfschanu. Tad arr newarr wiffu gahdaschana par fsholahm til pagasteem, mahzitajeem ustraut; schi gahdaschana wiffem un latram, wiffai semmei peefriht; til wiffu spehki schẽ warr ihdjehi un kad mehs redsejam, ka muishas un mahjas

no weena zelma, daffas weenas fohpibas, tad zerriba nesuhd, ka atfischana isplauks, ka til muishu, til pagasta peenahftums irr, par fsholu ufturreeschana gahdait. Un nã mafs flaits to lungu, kas scho atfischanu jau darbõs israhdiyahsi un tizzam, ka schis flaits jo deenas jo wairosees.

Mehs bijahm us zeffa paschpatifschana nogrimt; mehs awises beeschi lafthahm par jaunahm fsholahm, par fsholu usfelfschanu un tuwu bija spreedums, ka ar fsholahm pee mums wifs labbi stahw. Newarram leegt, ka atfihis teel, ka „pats leelajã spehks pee zilwefa irr prahts un sinaschanas“ un ka pirma wajadšiba — tohs foht; tapehz mums stipra tizziba, ka schi atfischana, ar to, ka mums wehl dauds truhfti, mums spehtu dohs — un kad wiffi pehz weena mehrea dšifsees, tad mums spehka neiruhfts truhftumã nowehret; jo tur fapraschana un spehks, tur isdarischana, bet tur tee peetruhfti, tur arr mantibai buhs peetruhfti. Tapehz fsholas un atfal fsholas, lai irr ta pirma un pehdiga ruhpe mums!

Us semtohpju fapulzes dšeedaschanas swehtkõs Nihgã, Kursenneeki Widsemneekem ihdšigi israhdiyahs; weenã balfi tiffa isteiffis, ka darbam sawa alga peenahfahs, ka puhliu augst lai ruhpigajam pascham peefrihtu; ka rentes buhšchana til tas zeffch us pahreeschana par gruntes ihpafscheneeku; ka us scha zeffa nau jatawejahs, ka weenigt til kad grunnti pehz eefpehjas pahrlabbohs, ja augst no puhlineem arr pahrlabbotajam pascham un winna behneem peefriht, ja grunte pahrlabbotajam pascham peederr. Lai schi atfischana muishneeki un mahstureri rohfas sneegtõhs, lai mahju pirkfchana un pahrdohschana wairotohs — schi wehleschanahs lai ir schodeen teel isteiffa

Paschwaldibu muhsu kungs un Keises mums dahwinajis; brihwestibas swehtkõs praftimees, ka stahw ar paschwaldibu pee mums? Nahdahs, ka wehl dauds maldischanas tẽ, — Us preefschu ar faprahtibu! — Us preefschu ar taisnibu! — Us preefschu!

Warreni dšehreji.

Muhsu laifõs brihnuma leetas teel pastrahdatas un noteekahs; maschines gudras jo gudras tohp isdohmatas: maschines kuff un wehti, maschines well rattus un dsenn kuggus, maschines schuij un abda n. t. j. pr., tiffai truhfti wehl maschinu, kas ehb un dserr. Bet tahdas maschinas arri nebuhtu wajadšigas, jo gaddahs zilweli, kas brihnumu dauds warr ehst un dsert.

Saw wairaf gaddus Berlinẽ dšihwo kahds kungs, kas iddeenas pufschwepes (to astoto dattu no allus muzzas) allus isdserr un pee tam irr ittin weffels; kad winsch fashlimmis, tad winsch dserroht tiffai 25 fshopinus (seidelus) allus pa deenu. Sinnams, tur arri wajaga buht stahwam un wehderam, tur tildauds allus warr faleet un irr arri wihrs ko redseht un wehders, kahdu fennaf tiffai wiffu-leelatee waggares walkaja. Schis kungs bija pa wiffu Berlini par to leelako allus dšehreju isdaudsinahfts; bet taggad tur kahds zits raddees, kas wehl wairaf spehji dsert un itt nemas naw tahds warreni refais kungs. Kad minnam wairaf darrischanas pilssehtã un pee tam dauds jastaiga, tad winsch wairaf kã 40 fshopinus allus pa deenu isdserroht, tihri no flahpehm ween.

Kad wiffi zilweli til dauds allus dsertu, tad driht meeschu peetruhftu, no kam alfu bruhweht.

Stahstiusch.

Katrai tautai fawa fawadiba, zaur to winna no zittahm schkirrahs, tapat ka arri zilweki zits no zitta zaur fawahm ihpafchibahm isschirrami. Ta par prohwi arri Angteem jeb Angtu tautai fawas ihpafchibas, no kurrahm zittas kohi teizamas, zittas turprettim deesgan ehrmotas: Franzuschi un Wahzeeschi dauds to sinn stahstih no Angtu ehromoteem eeraddumeem un tohs pahrfmeij. Inglis zeffodams neretti panemm few kehli un gukkamu weetu lihds; Inglis dabbas jautumus mihledams, brauta pa fweeschahm semmehm, tur staltus kalnus un mihligas leijas apraudsidams; kalnota semme wianam patihl, tapehz Angti dauds Schweizijas kalnus apmelle un par teem kahpale, un jo augstaki weens uslahpj, jo leelaks wianam tur gohds. Ka dasch augsti kahpdams jo semmu nokriht, to jaw fallams wahrds fakka; bet daschs ta kriht, ka wairs nepeezeffahs un tas arri daudsreis noteekahs. Tad arri Angti leeli draugi no derreschanas. Winnt falaisch diwi gailus pluhktees un tad us leelu naudu faderr, kursch gailis winnehs. Ta arri kahds Inglis faderreja us dauds tuhstoscheem, ka to laumas-dihditaju N. laumas faplehffischohht. Prohti N. par naudu rahdija, ka winsch laumas dihdohht un ka tahs wianam paklausohht, un pateesi brihnumi bija skattotees! N.'nam neween laumas paklausija, bet winsch laumas rihtle fawu galwu eebahsa. Us tam nu Inglis bija derreis, ka laumas N.'nam galwu nokohdichohht un tapehz winsch tam us wifshahm pilssehtahm, fur tas fawu laumu dihdichanun rahdija, lihds brauzga, lai warretu to brihdi fagai-dihht, fur laumas fawu dihditaju faplehffischohht. Katra israhdischanu winsch gahja un lihds beigahm palikka, wissu to laiku neweenu wahrdu nesajzidams; tillai ka israhdischana bija beigta, winsch teiza: „wehl ne!“ (prohti faplehstis). Ta winsch gaddeem aplahrt brautaja, lihds weenreis tatschu laumas fawu dihditaju faplehfa un tad winsch tillai tohs wahrdu issteizis: „tatschu!“ Bittu reisa zittus stahstinus no Angteem pastahstifim. B—b.

Wisspahriga Latw. dseedaschanas swehtku

Libalfe.

Kas tee tahdi, kas dseedaja I
Daugawinas mallina?
Kurru dseefmas atskanneja
Gohdam Nihgas pilssehtu?

Kam tee tahdi dseefmu swehtki, II
Ko tuhstoschi scheitan fwinn?
Tee irr Latwju tautas swehtki,
Ka to katris Latweets finn.

Latwju tautas ihstee dehli, III
Kohschas Latwju meittas,
Tee, tee bij tee dseedataji
Tur pee plafschas Daugawas.

Tautas spehli, tautas prahti
Saweenotti mihliba,

Gaismas garra flubbinati,
Tautas swehtkus fwinnaja!

Lauteeschi un tautenites
Dalfis wilneem ihgojahs;
Ta ka pulku trohni pihtas,
Bits zaur zittu krahsojahs.

Karrogi tur plewinajahs
Selta hurteem gresnoti;
Kad tur kohls pee kohla stahjahs,
Dseefmu garru weenotti.

Latwju dseefmas atskanneja
Dfiks debbes dsihdrums;
Un dauds firdis pazillaja
Sauls walstes pagalms!

Tuhstosch' gaddeem tezejuse
Latwju widdu Daugawa;
To nebija redsejuse,
Ko ta taggad dsirdeja.

Lai skann Latwju tautas dseefma
Mlisch jautu mohdriba!
Lai degg tautas mihlib's leesma
Muhfu mihka Latwija!

Tad ta warrehs gohda stahtees
Zittu tautu pulzina;
Warrehs drohschi lihdsinatees
Zittahm, — kohpta mihliba!!

Fahnis Stahlbergis.

Grahmatu sinna.

Bee Steffenhagen un dehta Jelgawa nesenn isdrikketas un wissas Latw. grahmatu bohdes dabujamas schahdas grahmatas:

Kristus paklatsaigafchana. Ischetras grahmatas lateiniski faraklitta no Kempenes Lohma Hammerlein, latwiski no G. Blumberg. (Ar Kristus bildt.) Matka eeseeta 65 kap.

Schi grahmata preefch kahdeem 400 gaddeem faraklitta un no ta laika lihds schim pee wissahm kristitahm tautahm leela gohda pastahwejuse; jo te eescha atrohd wissas bahrgatahs bibbeles mahzibas pehz kahrias ka kapha turmitti saliktas ta, ta katram, kas tahs lassa, iahs arri pee firds eet. Tadeht katram to padohmu warram doht, lai scho grahmatu pehrt un ar apdohmu lassa, — augli buhs baggati.

Pirma bohstabu mahziba ar 24 putnu bildehm. Matka 15 kap.

Ohtra bohstabu mahziba ar 24 lohpu un swehru bildehm. Matka 15 kap.

Abbas schinnis grahmatinas tahs putnu un lohpu bilbes irr ar pehrwehm jauli drikketas un buhs ihpafchi behrneem par preeku un par mahzibu.

Latweeschu teateris.

Swehtdeen, tai 23schä September, Latw. beedribas namma.

Israhdischanas:

1) **Prologs**, to runnahs A. Allunans. 2) **Weitas puhrs**, johlu-lugga Ina zehleenä no A. Apsehn. 3) **Kupleja ar bildehm**, dseedata A. Allunan. 4) **Stuhrgalwiba**; johlu-lugga weenä zehleenä no A. Stern. 5) **Pirnu reis**; **Mauschels refruschos**, no C. Meinig, johlu-lugga, weenä zehleenä. 6) **Pirnu reis**; **Chrmigs danzis**.

Gesahntums pulst 7. wakara.

Matka ta patte jau sinnama.

Lihds 21. September atnahstuschi 2575 un aiseghjuschi 2301 luggi.

Atbildebams redaktehrs; A. Leitau.

